

Nemeskocs

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	3
2. Nemeskocs bemutatása	4
3. Örökségünk	6
4. Eltérő karakterű településrészek Nemeskocson	12
<i>Történeti településrész</i>	14
<i>Újabb beépítésű terület</i>	20
5. <i>Vasúti megállóhely</i>	23
6. <i>Természetközeli területek</i>	25
7. Egyéb építészeti elemek	26
<i>Kertek</i>	26
<i>Temető</i>	29
<i>Közpark</i>	30
<i>Sportpálya</i>	32
<i>Ablakok</i>	33
<i>Részletek</i>	35
8. Követendő példák	39
9. Impresszum	47

1

BEVEZETÉS

Jelen Településképi Arculati Kézikönyben szeretnénk bemutatni minden kedves nemeskocsi lakos és községünk iránt érdeklődő számára, településünk sajátos épített környezetének karaktereit, jellegzetességeit.

Különös hangulatot biztosít Nemeskocsnak az, hogy két vulkanikus tanúhegy a Somló és a Ság hegy ölelésében helyezkedik el. A velük lévő vizuális kapcsolat kihatott az itt élők gondolkodásmódjára, az alkalmazott építészeti elemekre, a történeti településrészen álló épületek homlokzatának, színezésének kialakítására, a kertek, közterületek gondozottságára.

Ezt az évszázadok során kialakult, egyedi arculatot szeretnénk megőrizni és kiindulópontként ajánlani a jövőbeni felhasználásra váró területeink beépítési módjának meghatározásához.

Ebben a törekvésben nyújt szakmai segítséget a Kézikönyv tanulmányozása, rávilágítva a lehetőségekre és követendő, szép példákkal mutatva utat az új építkezésekhez.

László Kálmán Ervin

Polgármester

„Magyar falu Vas vármegyében. Földes urai több uraságok. Lakosai katolikusok. Fekszik Jánosházához egy mérföldnyire, határa szoross, és nem igen termékeny, vagyionnyai különfélék, fája van.”

Vályi András, XVIII. század

NEMESKOCS BEMUTATÁSA

Nemeskocs Vas megye keleti szélén, Veszprém megye határában fekszik. A 7,95 km²-nyi területű Marcal menti község lakossága 295 fő, közigazgatásilag a Celldömölki járásba tartozik. A régészeti leletek alapján feltételezhető, hogy a település már az ókorban is lakott terület volt, azonban neve csak egy 1399-es oklevélen tűnt fel először, ahol Koch néven említették. Közúton a 8459-es összekötő úton, Izsákfa felől lehet megközelíteni, de vasúti megállója is van, a Szombathely-Celldömölk-Budapest vonalon.

A sík vidéken, az egykori berkek helyén ma rét, legelő és szántóföld található, erdő a nyugati határszélet borítja. A történeti település a község főútja, a Petőfi utca mentén alakult ki. A régi házak zömében előkertek nélkül épültek a telkek oldalhatárára, és az utcavonal felé tömör kőkerítést emeltek. A telkeken gyakori volt az udvari kamra. A később kialakított Kossuth és Rákóczi utcák már szélesebbek lettek, így lehetőség nyílt útszéli fásításra.

A főutca ma is hangulatos, egységes szerkezete megőrizte a település korábbi képét, ami jól látszik az I. katonai felmérés (1782-85) közötti térképén.

3

ÖRÖKSÉGÜNK

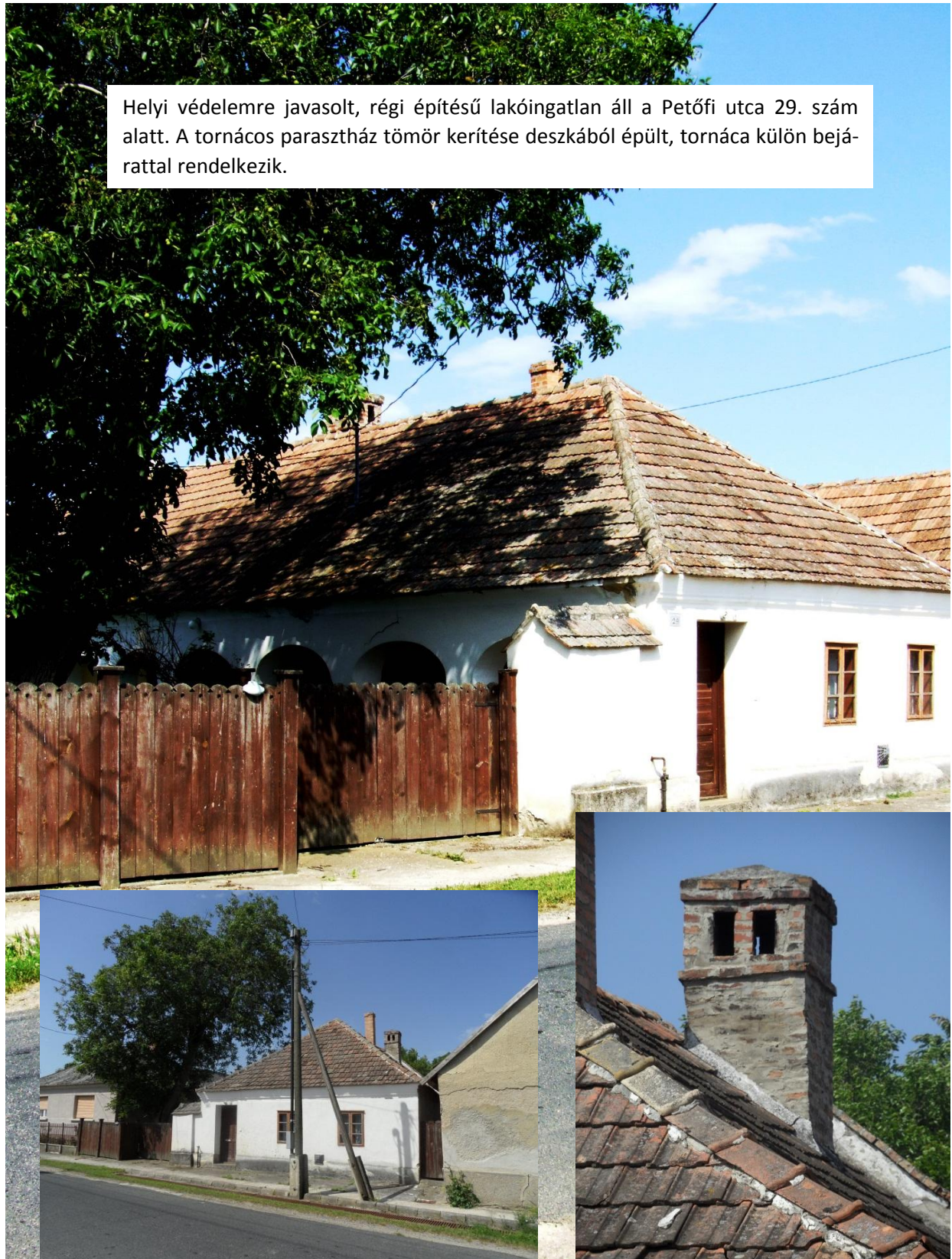
A község legismertebb nevezetessége a helyi védettségre javasolt, 1792-ben épült evangélikus templom, melyet Mindenszentek tiszteletére szenteltek fel. 2014-ben teljes felújítás keretében alakították ki a mai megjelenését.

A helyi településkép védelme érdekében ugyancsak helyi védettségre javasolt a főút mentén az 1841-ben épült harangtorony. A fából ácsolt harangláb ma is jellegzetes motívuma a falunak.

Helyi védelemre javasolt a Petőfi utca 85-ben álló ház is. A különböző méretű és osztásközű, utcafronti ablakok egységes díszítőelemmel vannak ellátva, így alkotva szabályos, harmonikus homlokzatot.

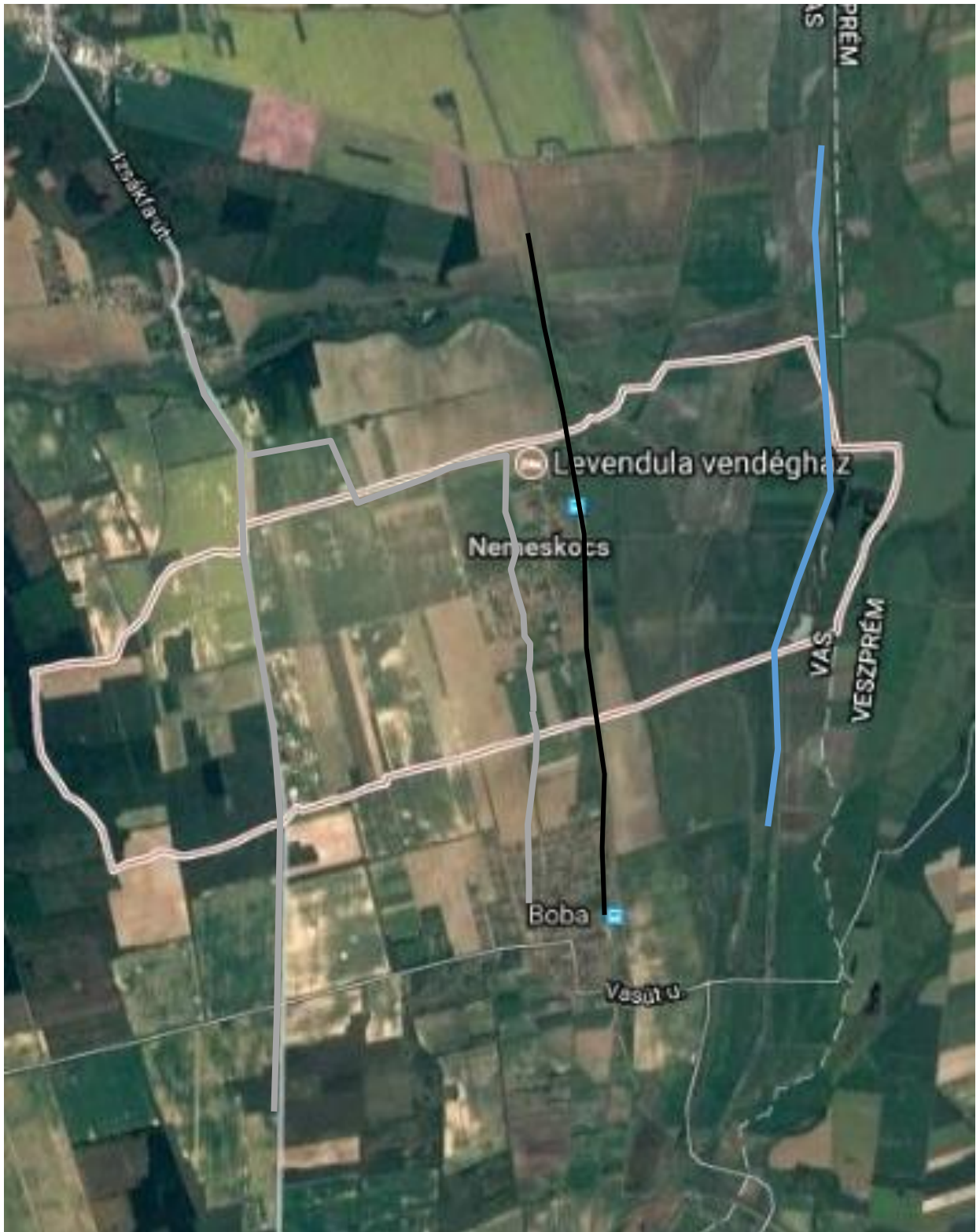
4

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK NEMESKOCSON

A Marcal és mellékágai az ideszállított hordalékkal feltöltötték a korábbi ingoványos, mocsaras terület, ami ideális helyszínnek bizonyult a település kiépítéséhez. A folyó megalapozta Nemeskocs gazdaságát is: a vizekben bőven akadtak halak, az erdőben vadak, a lankás sík vidék pedig ideális volt búzatermesztéshez. A lakosság egy része ma is a mezőgazdaságban dolgozik, de jellemző a közeli városokba, főleg Celldömökre való napi ingázás.

Nemeskocs egyes településrészei nem egységes karakterűek, eltérnek egymástól. Ezeket a különböző területeket a következő fejezetekben mutatjuk be. A bemutatást követően pozitív példákkal, ajánlásokkal szeretnénk segíteni a kedvező településképp megőrzését, egyfajta iránymutatóként szolgálva a jövőbeni fejlesztésekhez.

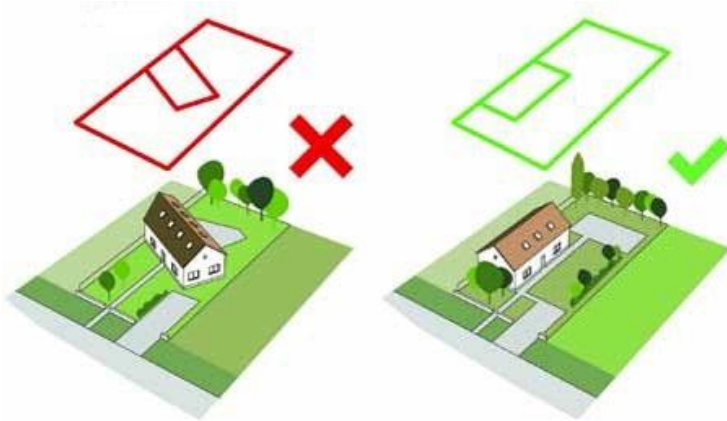

Történeti településrész

A Petőfi utca mentén épült ki a történeti településrész, egységes utcaképet alkotva. A fésűsen elhelyezkedő telkeken belül a lakóépületek oldalhatáron állva, legtöbbször előkert nélkül csatlakoznak az útszélhez, homlokzati kapcsolatot kialakítva a közterületekkel. A főút vonala mentén megfigyelhető a történelmi beépítés, az egységes településképből a jelentős középületek sem emelkednek ki. A település növekedése, fejlődése során megfigyelhető egyes parasztházakon, hogy a régi építészeti jegyeket megőrizve újítták fel. A Petőfi utcánál kialakult központi területek leginkább a templom, illetve a művelődési ház környékén összpontosultak.

TELEPÍTÉS

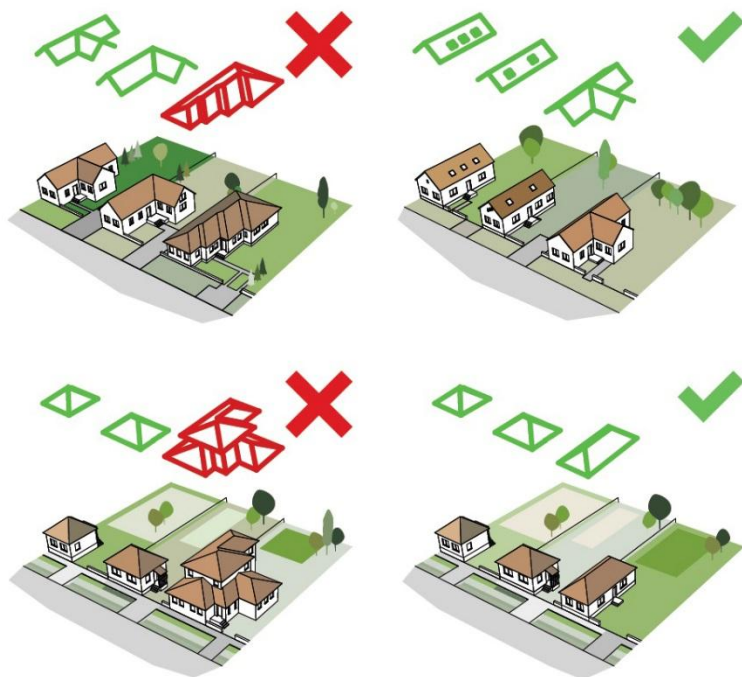
Családi házakat a történeti településrészen az oldalhatár mentén, az utcára merőlegesen lehet építeni, homlokzati kapcsolatban a közterülettel. A nem az utcára merőleges, illetve indokolatlan mértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt. A házak mögött növényzettel határolt, védett kertek alakíthatók ki.

KERÍTÉS

A Petőfi utca mentén javasolt a tömör kerítés létesítése, aminek legfeljebb 180 cm a magassága. A hagyományos kerítésépítéshez tartozik, hogy a tömör szerkezeten kívül gyalogbejáróval és különálló kocsibehajtóval is rendelkezhet.

TETŐFORMA

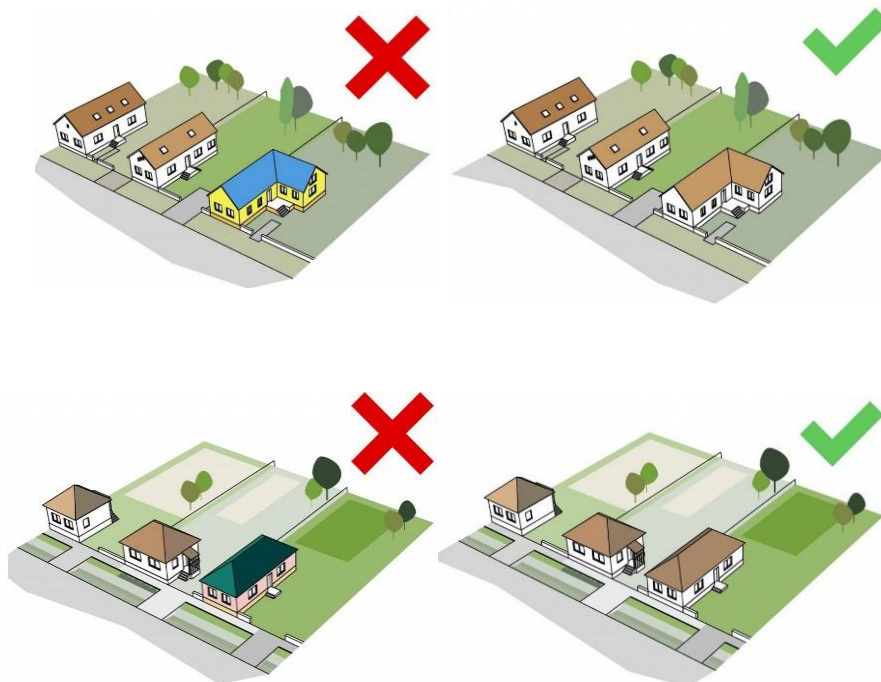

A hagyományos beépítésű területen a tetőszerkezet egységes, elől oromfalas vagy gyakran csonkatornyos. Javasolt, hogy az új házak tetőzete minden esetben illeszkedjen a már kialakult utcaképhez.

Ennek érdekében, ha az épület szomszédságában nyeregtetős épületek helyezkednek el, ne összetett tetőformájú épületépüljön oda, hanem odailó nyeregtetős.

Ha az építési telek környezetében sátoztetős épületek a gyakoriak, akkor oda ne összetett formájú tetőkerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló tömegű és formájú szerkezet.

ANYAGHASZNÁLAT (SZÍNEK)

Nemeskocson a történeti településrészben az egyes épületek színvilága, habár eltérő, mégis jelen van egyfajta visszafogott illeszkedés, amit a hasonló anyag és pasztell színhasználat okoz.

A településrészben új épületek kialakításánál mind anyag- mind pedig színhasználatban ajánlott az illeszkedés. Nem alkalmazható a kirívó vagy feltűnő színhasználat, csak úgy, mint a ríkító fémlemezzel történő fedés és burkolat sem.

MAGASSÁG

A főútca mentén elhelyezkedő házak magassága közel azonos.

Az újonnan épülő épületeknek magasságukkal is illeszkedniük kell a településrészbe. A túl magas épületek nem valók Nemeskocsra, a maximális építménymagasság 4,5 méterben van korlátozva.

PARASZTI ÉPÍTÉSZET

A településen jelenlévő paraszti építészet eleme a tornácos egysoros lakóház. A nyílás kialakításakor jellemző a két- és háromablakos változat is, azonban a tornác mára kevésbé számít a község jellegzetességének. Szerencsére azonban még ma is találkozhatunk vele néhány öregebb épületnél.

A földművelő-állattenyésztő életforma hagyományairól árulkodnak a néhol még fellelhető, mára inkább használaton kívüli, jellegzetes, tapasztásos technikával falazott, deszkaoromzatos gazdasági épületek, a gabona szekérrel történő behordására alkalmas méretű, ácsolt fa kapukkal.

Újabb beépítésű terület

A község növekedésével együtt újabb területeket jelöltek ki beépítésre. Így jött létre a Kossuth- és a tőle délre fekvő Rákóczi-, valamint a Vasút utca. Mindegyik merőleges Nemeskocs főútvárá. Telekalakításakor figyelembe kell venni, hogy az újonnan kialakítandó telkek minimális szélessége meg kell, hogy haladja a 16 métert. Ezek az utcák nagyobb szélességgel létesültek, így a járda mentén fasor telepítésére nyílt lehetőség.

Az új beépítésű településrészek stílusa eltér a régi településmagtól. A településképi harmóniájára jó példa a lassan feledésbe merülő tornác modern, bejáratot kiemelő változatának visszatérése, ami szépen reflektál, a történeti településrész hagyományaira.

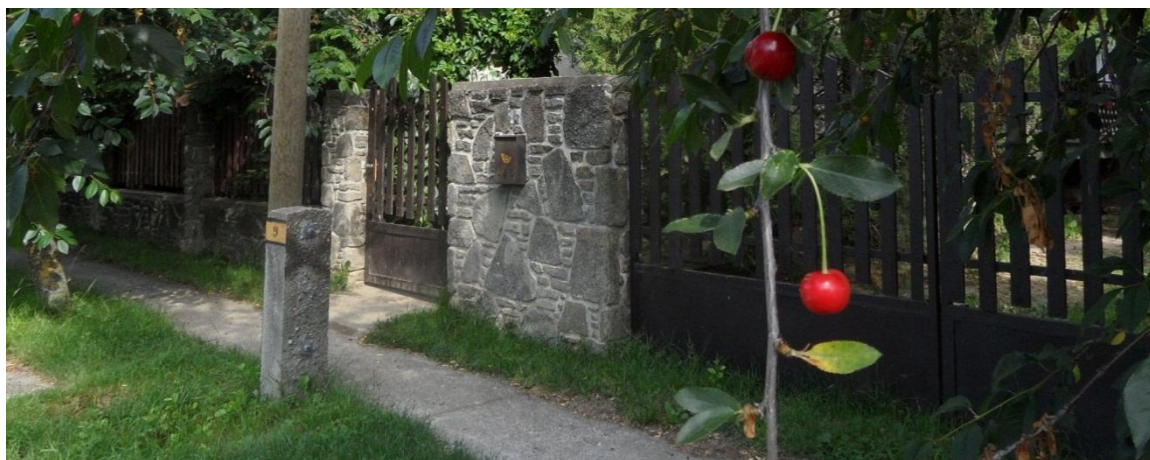

KERÍTÉS

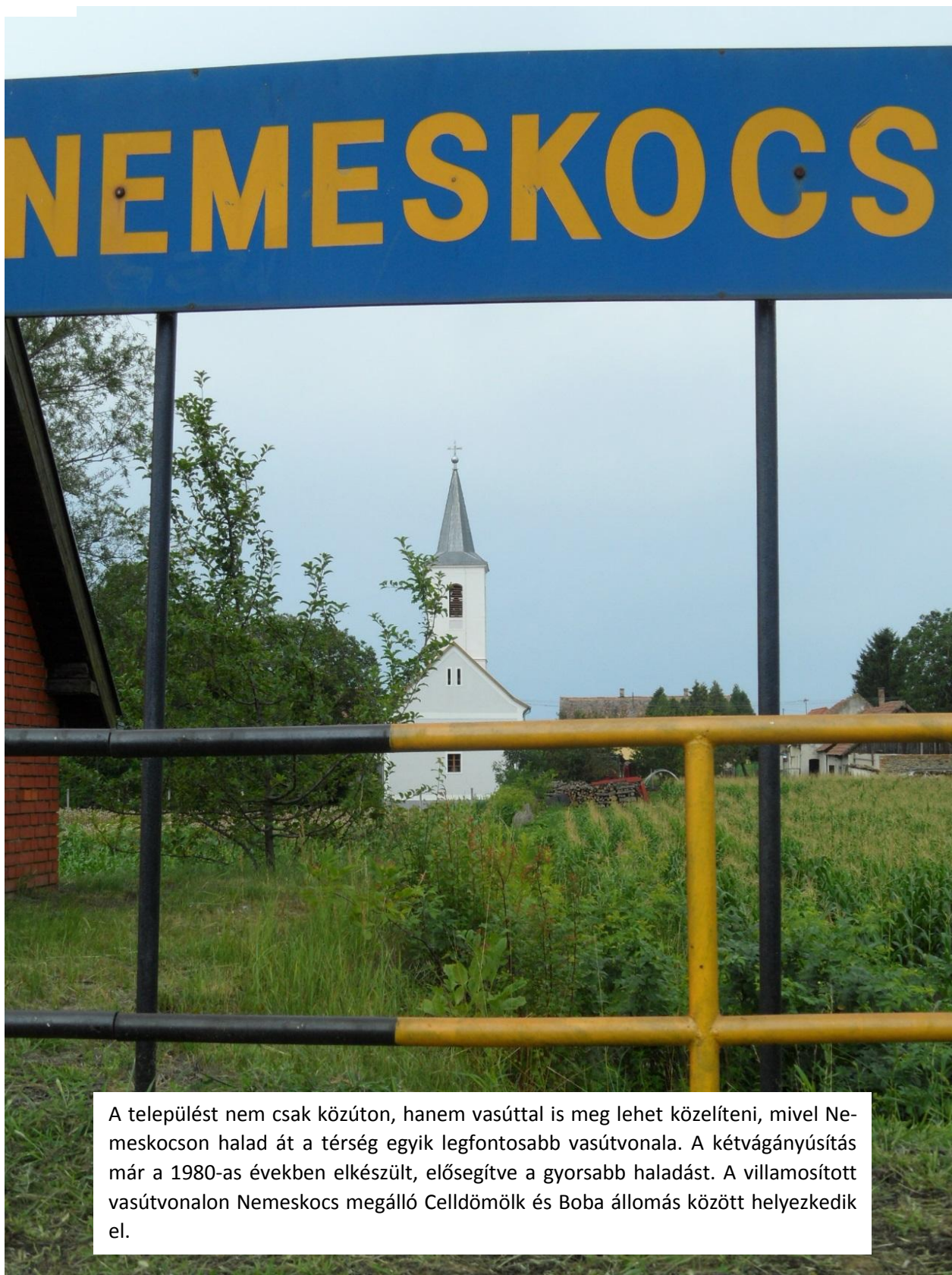
Az újabb beépítésű területeken tömör kerítés kialakítása nem megengedett, csak áttört kerítés létesíthető, amihez a magasságán belül maximum 60 cm-es tömör lábazat készülhet.

A további építészeti elemek alkalmazási lehetőségeinél a történeti településrész adhat kiindulópontot. Mind a fém, mind a fa rácsozat megen-

5 Vasúti megállóhely

A települést nem csak közúton, hanem vasúttal is meg lehet közelíteni, mivel Nemeskocson halad át a térség egyik legfontosabb vasútvonala. A kétvágányúsítás már a 1980-as években elkészült, elősegítve a gyorsabb haladást. A villamosított vasútvonalon Nemeskocs megálló Celldömölk és Boba állomás között helyezkedik el.

6

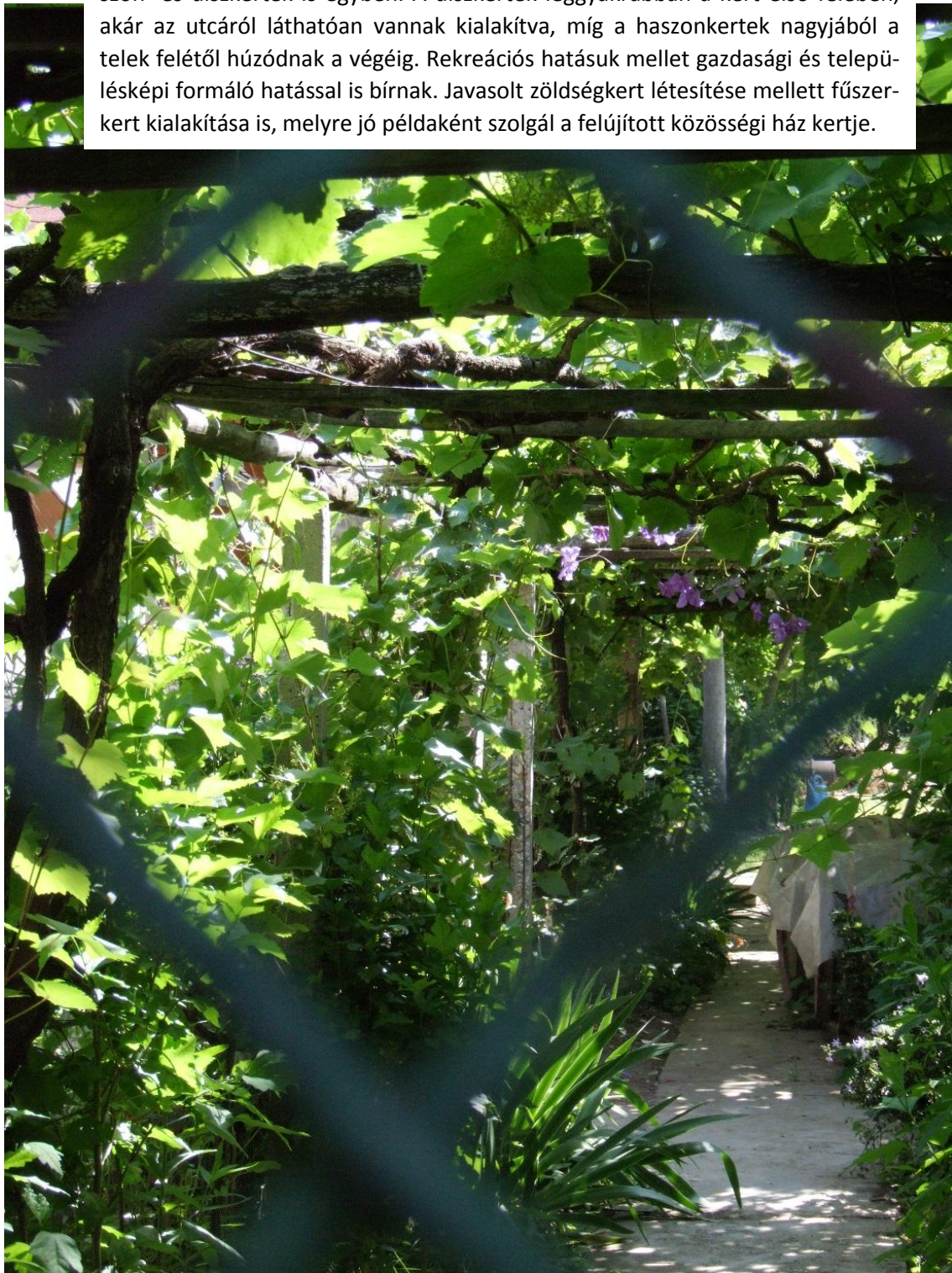
Természetközeli területek

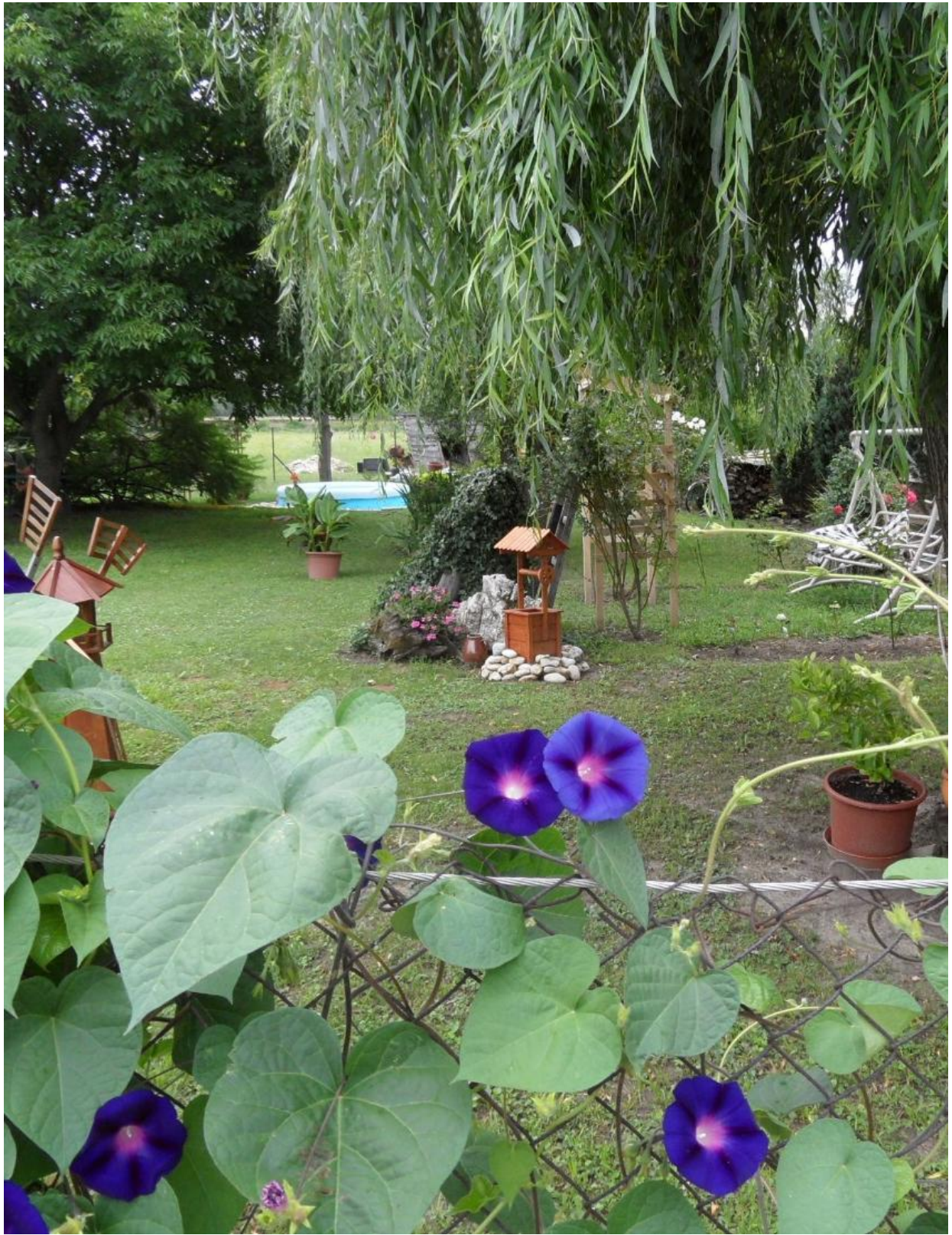

EGYÉB ÉPÍTÉSZETI ELEMEEK

KERTEK

Nemeskocson az egyedi telkes kertek alkotják a zöldfelületi rendszer alapját. Ezek a kertek általánosságban a lakótelkek 40-50 %-át teszik ki. A kertek jellemzője a funkcionális tagolódás, leggyakrabban vegyes használatúak, vagyis haszon- és díszkertek is egyben. A díszkertek leggyakrabban a kert első felében, akár az utcáról láthatóan vannak kialakítva, míg a haszonkertek nagyjából a telek felétől húzódnak a végéig. Rekreációs hatásuk mellett gazdasági és településképi formáló hatással is bírnak. Javasolt zöldségkert létesítése mellett fűszerkert kialakítása is, melyre jó példaként szolgál a felújított közösségi ház kertje.

TEMETŐ

A település temetője a közigazgatási határon belül, a lakott területtől délre található, határosan a bobai temetővel. Szükség esetén bővítésre is van lehetőség.

KÖZPARK

Nemeskocs község közhasználatú zöldterülete a Petőfi és a Rákóczi utca kereszteződésében található játszótér. Területe meghaladja a 3370 m²-t, és déli irányban, szükség szerint, tovább lehet bővíteni, mintegy 2000 m²-rel. Sokféle játszóeszköz található a területen, melyek megfelelő kikapcsolódási lehetőséget biztosítanak a különböző korú gyerekek számára.

SPORTPÁLYA

Nemeskocs sportpályája a falu északnyugati végén kapott helyet lakóterületek és szántóföld között. A gyepes terület elsődleges funkciója a labdarúgó-pálya, mely azonban nagyobb közösségi rendezvények helyszínének is megfelelő.

Ablakok

Mivel az épületek megjelenését nagyban befolyásolják a nyílászárók, nem mindegy milyen módon nyit általuk az épület a külvilág felé. Mind a történeti, mind pedig az újabban beépített településrészen a kétszárnyú ablakok a jellemzőek, melyek fából készültek.

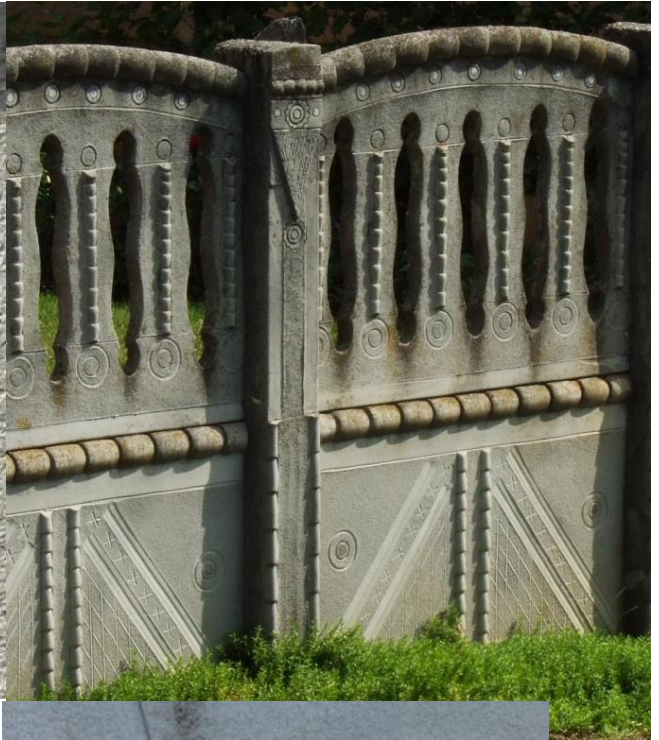

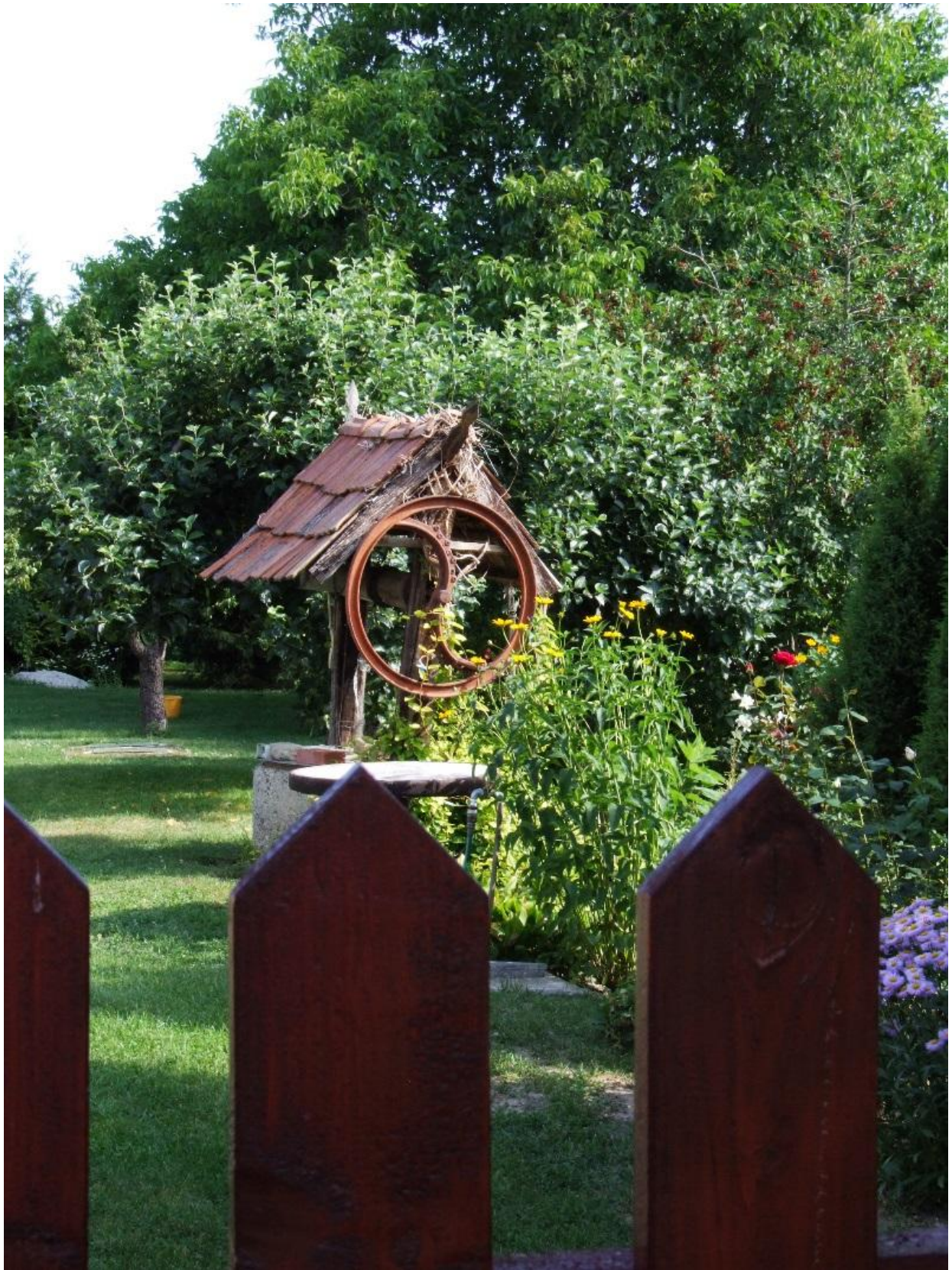
RÉSZLETEK

Akár a házak homlokzatképzésén, vagy a kerítéseken és kerti tárgyakon, változatos motívumokkal díszített elemek teszik még gazdagabbá az építészeti arculatot.

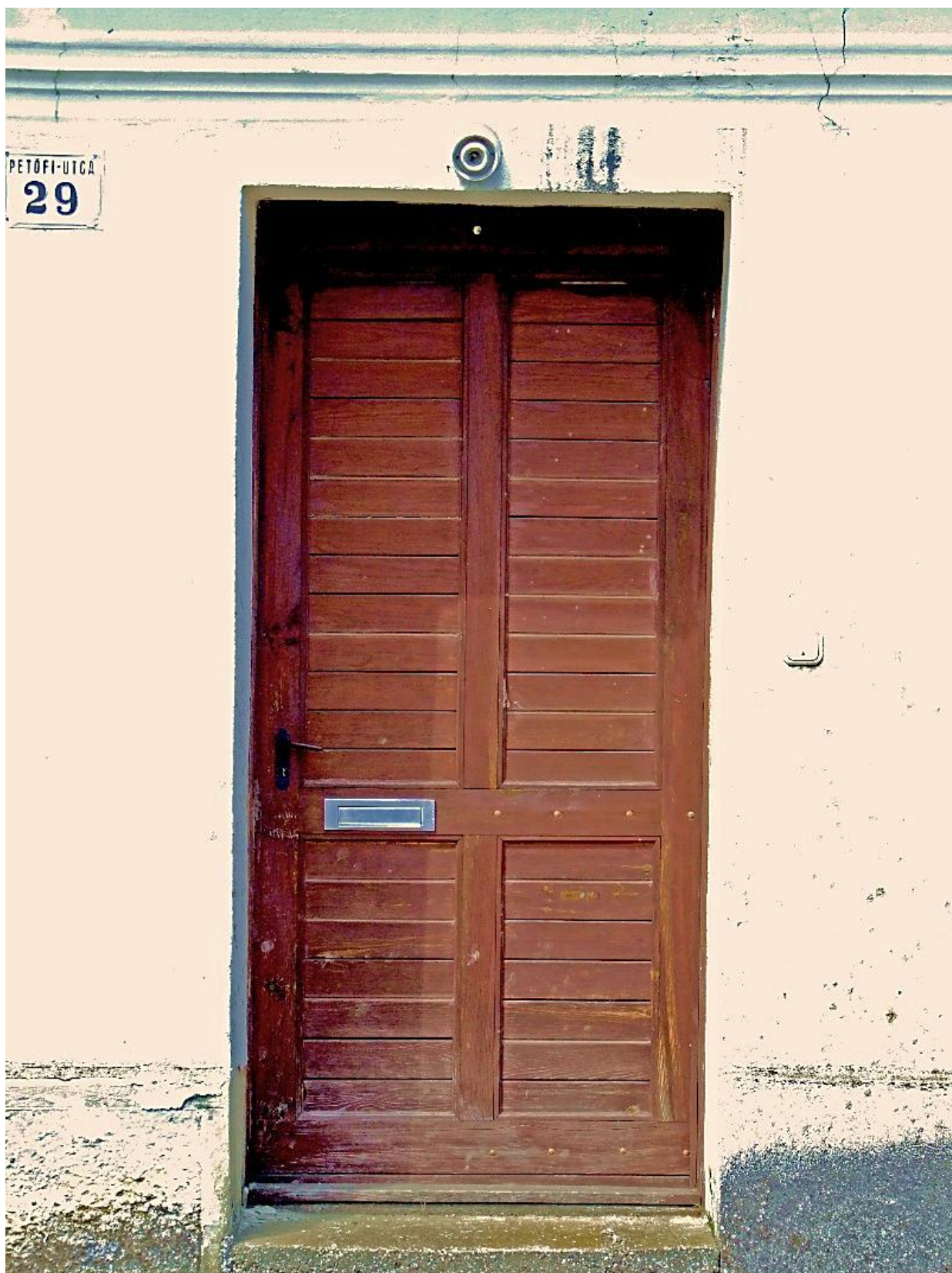

8

KÖVETENDŐ PÉLDÁK

Végezetül álljon itt néhány ajánlás a Nemeskocsban építkezni szándékozók, vagy csak a település épített környezeteértékeit észrevenni kívánó érdeklődők részére. Igényesen munkált homlokzatok, jól tagolt nyílászárók, felújított közösségi épületek, hagyományos és modern kerítések, kerti díszítőelemek, színpompás növények tükrözik igazán Nemeskocs megőrzésre méltó karakterét, hangulatát.

IMPRESSZUM

NEMESKOCS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Nemeskocs honlapcíme:

Nemeskocs e-mailcíme: onknemeskocs@freemail.hu

Nemeskocs postai címe: 9542. Nemeskocs, Petőfi utca 68.

Telefon: 06-95-438-034

Polgármester: László Kálmán Ervin

polgarmester e-mailcíme:

Főpítész:

főépítész e-mailcíme

Összeállította: Leel-Óssy Zsolt

Nemeskocs, 2017.